

Učiteljski Tovariš.

Glasiło avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Vsečina: V zadevi »Domovine«. — Inšpekcija na — cesti. — Ljubljansko ljudsko šolstvo. — Pisarna za zdravljenje naših bolnih stanovskih, družabnih, uradnih, književnih, narodnostnih in političnih razmer. — Ukazi in odredbe šolskih oblastev. — Dopisi. — Društveni vestnik. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Listnica uredništva. — Uradni razpisi učiteljskih služb. — Inserati.

V zadevi „Domovine“.

Ker smo mnenja, da se morajo stvari, kakor so se zasukale na Štajerskem zaradi celjske »Domovine«, popolnoma razjasniti in — naj se že izravnaajo tako ali tako — da ne pade na nas nezaslužena krivda, priobčujemo nastopne vrstice, ki nam jih je poslal tovariš Strmšek. »Tovariševi« bralci naj čujejo oba zvana in si naj napravijo svojo sodbo. Ko pride čas, izpregovorimo tudi mi svojo. Želimo pa, da naj poskrbe odločilni krogi na Štajerskem, da se vsa ta zadeva kmalu dožene, da ne bo nepotrebnih razporov in še manj potrebne škode.

Po našem mnenju bi bilo nujno potrebno, da se čimprej sestanejo štajerski tovariši in to zadevo temeljito obravnavajo med seboj. Potem šele naj govore v javnosti.

Tovariš Strmšek piše:

Cenjenim članom »Zveze slovenskih štajerskih učiteljev in učiteljic« vljudno naznanjam, da se ne strinjam s »Pozivom«, objavljenim v 18. št. »Uč. Tov.« in ga ne odobrujem. Vodstvo »Zveze« še po zadnjem občnem zboru ni imelo nobene seje in še torej v tej zadevi ni ničesar sklepalo. Ravnotako ne odobrujem članka v 15. št. »U. T.«: »Rezek od me v« in sploh ne postopanja, ki se je pričelo v imenu »Zveze« proti »Domovini« in posvetni inteligenci. Prepričan sem temveč, da bi »Domovina« gotovo bila objavila poročilo o našem shodu, ko bi se ji bilo isto poslalo, uverjen sem tudi, da bi bil g. urednik sam prišel k našemu zboru, ko bi se mu bilo le namignilo, da nam je njegova navzočnost ljuba; prišel bi bil morebiti še marsikdo, ko bi se ga bilo povabilo, kakor se to godi povsod, kjer se gre za nova društva.

Pri starih društvih, kakor n. pr. pri »Zavezi«, takih posebnih vabil ni treba več.

Ker se pa nalašč ni nikogar vabilo, ko niti sami nismo vedeli, če se bo shod obnesel, ne vidi se mi umestno, sedaj komu njega odsotnost očitati. Da pa ni »Domovina« kriva, če ni dobila po učiteljstvu poročila o zborovanju, pa cenjeno predsedništvo menda najbolje ve.

»Zvezo« smo vendar osnovali, da bi družila vso inteligenco in sploh vse, ki so vneti in hočejo delovati za napredek in naobrazbo naroda, ne jih pa razdvajala.

Če je »Domovina« odgovarjala vselej v pravem tonu, blagovolite pa na podlagi teh pojasnil sami presoditi.

Prav žal mi je, da moram s to izjavo v javnost, a zdi se mi neobhodno potrebna, da ne nastane zmešnjava v naših vrstah, med nami in drugimi stanovi pa nepremostljiv prepad. Ne bodimo veliki v malenkostih, ampak lotimo se večjih vprašanj, ki trkajo vedno glasneje na naša vrata. Čuvajmo to lepo našo organizacijo, ki smo si jo ustanovili s tolikim trudom.

»Domovini« pa priporočam, da prijavi vsaj sedaj, četudi post festum, razpravo »Kaj hočemo«, objavljeno v 13. in 14. št. »Učit. Tov.«, kjer se nadrobno pojasnjuje namen naše »Zveze«.

Na Medvedovem selu, dne 22. junija 1904.

Strmšek, podpredsednik »Zveze«.

Inšpekcija na — cesti.

Ko so pred 35. leti sklenili sedanji šolski zakon, so posebno važnost pokladali na nadzorstvo pouka. Zatorej si je država pridržala vse nadzorstvo. Izvzeti niso niti krajni nadzorniki, ker tudi te imenuje vlada.

Dasi je dobro šolstvo v prvi vrsti odvisno od dobrega učiteljstva, vendar se ne da tajiti, da so dobri nadzorniki tudi precejšnja opora šolstvu. A ravno v tej točki marsikdaj mnogo greše, ker pogosto ne gledajo toliko na sposobnost glede na pedagoško naobrazženost, kakor pa na več ali manj mehko hrbtenico. To se je pokazalo n. pr. na Kranjskem v dobi »ostrih sapic«. Ako že od učitelja v zadnji gorski vasi zahtevajo takt in takt, toliko bolj je takt potreben nadzorniku, ki naj vodi učiteljstvo vsega okraja. V kolikor nam pove preprosta naša pamet, je duh zakonov o nadzorstvu in dotične instrukcije ta, da bodi nadzornik vodnik šolstva in podpornik učiteljstva, ki mu naj s svojimi izkušnjami in svojim znanjem stoji dobrohotno na strani. Žalibog, da mnogi taki ljudje pogosto ne poznajo svoje naloge, da mislijo, da morajo zaradi dekretiranja za nadzornike postati dedektivi, ki naj učiteljstvo tihotapski zalezujejo, da ga čim večkrat zalotijo na nepravih potih.

Nepobitna resnica je, da je najboljši nadzornik učiteljeva vest. Vestnega učitelja ni treba nikoli priganjati, malomarnega pa tudi deset nadzornikov ne predrugači, saj je znano, da ravno najbolj rafiniranih zločincev ne izvoha tudi najboljša policija.

Nadzornik, ki ne živi v stiku z učiteljstvom, ki zahteva, da naj vse učiteljstvo misli le z njegovimi možgani in ki na učiteljstvo gleda visoko doli s prestola — kmalu izgubi tla ter je šolstvu v veliko kvar.

Učiteljstvo pač samo zahteva, da se napake odpravijo, da se šolstvo vedno izpopolnuje.

Veselo je, ako nadzornik pove svoje mnenje a zahteva pa, da se posluša mnenje učiteljstva, ker le tako je mogoče, da se ukrene pravo. Skrajni absolutizem pa ni rodil še nikoli dobrih sadov.

Obžalujemo sicer ljudi, ki so tako zaostali, da ne vidijo, da sme dandanes vsak delavec zastopati svoje pravice ter postanejo nervozno-besni, če učiteljstvo precizira svoje stališče. Ako jim postopanje učiteljstva greni življenje, so si krivi tega sami, kakor si je bila kriva svoje smrti že marsikaka visoka glava, ki je tlačila svoje podanike. Ne bomo zanikali, da je stališče nadzornikovo težavno, a zahtevati pa smemo — in to bomo tudi vedno zahtevali — da postopajo naši nadzorniki proti nam vsaj lojalno, ako že mislijo, da bi jim bilo v kvar, če bi postopali kolegijalno, o čimer pa prav jako dvomimo. Smatramo pa kot svojo najsvetejšo dolžnost, grajati vse hibe, ki ovirajo napredek slovenskega šolstva.

Kdor opravlja javne posle, mora biti pač toli sposoben, da prebije javno kritiko; kdor pa nima te lastnosti, naj se pa čimprej odtegne javnosti — to bo v korist njemu samemu in javnosti.

In ravno na Kranjskem smo v zadnji dobi doživeli marsikaj, kar je potrebno, da o tem javno razpravljamo. Doživeli smo nečuvence stvari.

Pred letom dni so javno pisali v nekem časniku, da je nadzornik prisluškoval pri vratih. Čakali smo in čakali, da bodo dotični list prisilili do tega, da dementira to vest, ali zaman. Čakali smo porotnih obravnav, a tudi tu niso razpravljali o tem. Pač so ovadili nekaj nedolžnih ljudi pri sodišču, ki so jih izpraševali semintja — in hvala Bogu — v tem je preteklo 42 dni — čas za vložitev tožbe je potekel, in sedaj je Bosna mirna! Nadzornik, ki bi res tako postopal, bi bil pač mogoč le še pri Culukafrih, ker v instrukciji za okr. nadzornike zaman iščemo točke o nadzorovanju za durmi.

A pripetilo se je še hujše. Pri učiteljskih konferencah so pred nedavnim časom voditelji zabičevali svojim učiteljem, da naj pač pazijo na vse — ker nadzornik ustavlja otroke celo na cesti, jim pregleduje zvezke ter jih povprašuje, katerega učitelja ali učiteljico imajo.

Za glavo smo se prijeli, ko smo čuli te vesti in nismo mogli verjeti, da bi bilo kaj takega mogoče. Informirali smo se na raznih straneh in od povsod čuli istol!

Zatorej kak popravek na podlagi § 19. že kar naprej kvitiramo.

Saj ima vendar nadzornik pravico iti v šolo, kadar in kolikorkrat hoče ter pregledati vse, kar hoče; zatorej mu ni treba loviti otrok po cestah in s tem tako jako poniževati sebe, učiteljstvo in šolo. Ali se tako postopanje kaj dosti razločuje od prisluškovanja pri vratih?!

Ako nadzornik dobiva svoje informacije za kvalifikacijo učiteljstva na cesti (o tej izpregovorimo prihodnjič resno besedol) morajo šolska oblastva odločno nasto-

piti proti takemu postopanju, ako pa se to vrši kar tako, potem naj se ne telefonira potom vodstev v lokalne učiteljske konference!

Učiteljstvo pa na vsak način protestuje proti takemu postopanju.

Svoja izvajanja smo pripravljene vedno dokazati ter nas lahko primejo, saj nismo imunni!

Ljubljansko ljudsko šolstvo.

Koliko je v zadnjem času napredovalo in česa je treba, da bi napredovalo tudi v prihodnje?

Konferenčno poročilo. Sestavil in poročal dne 16. junija t. l. pri uradni učiteljski konferenci J. Dimnik.

(Konec.)

Pa tudi metoda se je pri pouku nemščine na ljubljanskih ljudskih šolah izdatno izboljšala. Leta 1894. se je zaradi sklepa okrajne učiteljske konference odpravila z ljubljanskih ljudskih šol zastarela slovniška metoda, potom katere so se otroci mučili in trpinčili z raznimi nemškimi slovniškimi definicijami in s prevajanjem raznovrstnih stavkov brez vsake logične zveze. Na nje mesto se je uvedla empiriško-analistična metoda (direktna metoda), potom katere se uče dandanes vsi moderni jeziki.

L. 1894. se je v I. razredu dekliških mestnih šol z višjim odobrenjem odpravil pouk v ženskih ročnih delih in izdal za ročna dela podrobni učni načrt, namenjen vsem kategorijam mestnih dekliških šol.

Leta 1897. je sklenila okrajna učiteljska konferenca, da se odpravi z ljubljanskih ljudskih šol brezmiselno risanje po stigmah. Ko se je storil ta korak naprej, so se privrženci risanja po stigmah nekoliko obotavljali; danes pa izprevidi vsakdo, kako previden in pameten je bil ta korak, in ponosni smo, ker smo bili ljubljanski učitelji na Kranjskem prvi, ki smo vrgli med staro šaro risanje po stigmah, ali bolje: vzorce parketnih tvornic. Letos se pa mestni šolski svet resno prizadeva in trudi, da storimo zopet korak naprej in se čim prej uvede na ljubljanskih ljudskih šolah risanje po naravi.*)

Leta 1898 smo dobili za pouk v telovadbi podrobni učni načrt in v zvezi z njim pa novo metodiško urejeno knjigo, ki učitelju jako olajšuje pouk v telovadbi.

Za nemški jezik so se namesto že zastarelih nemških slovnice in beril uvedle Schreiner-Bezjakove I., II., in III. nemška vadnica in namesto starih slovenskih beril sta se uvedli na ljubljanskih šolah Josin-Gangl: II. in III. berilo. Velik korak naprej se je tudi storil pri ljubljanskem ljudskem šolstvu z uvedbo Černivčevih računice, in pravkar se pa sestavlja nova izdaja Razinger-Žumrovega Abecednika in Berila in Slovnice. Vsebina obeh teh knjig bo tako izbrana, da bo ustrezala vsem novejšim pedagoškim načelom.

Svoj čas je bila navada, da so na mestnih šolah ljubljanskih nastavljali samo bivše suplente. Učitelju s kmetov, tudi če je bil še tako izvrstno kvalificiran, je bilo nemogoče priti v Ljubljano v službo, če mu ni bila dana prilika, da je prej nekaj let supliral na mestnih ali pa na privatnih šolah. S takim postopanjem se je godila velika krivica učiteljstvu na kmetih in tudi ljubljanskemu šolstvu ni bilo to v

*) Le ne prehitro! Tu je treba vprašati za svet strokovnjake. Zakaj od risanja do karikiranja ni daleč. Uredn.

hasek. Mestni šolski svet ljubljanski, ki je imel pred očmi v prvi vrsti šolstvo, je naredil l. 1886. konec temu krivičnemu postopanju ter podrli steno, ki je ločila ljubljansko učiteljstvo od učiteljstva s kmetov, in odsihdob šele je odprta pot temu učiteljstvu v Ljubljano, suplenti, oziroma suplentinje morajo pa na kmete. Tega načela se drže šolska oblastva še danes, kar je hvale vredno. Na ta način prihaja v Ljubljano zadnji čas najboljše učiteljstvo, kar je brez dvoma velik napredek za ljubljansko šolstvo.

»Ljubljansko učiteljstvo je cvet kranjskega učiteljstva in z njim se da marsikaj doseči na korist šolstvu!« Te laskeve besede v prilog ljubljanskemu učiteljstvu je izpregovoril pri neki slovesni priliki priznan in velezaslužen šolnik in leta 1895. je pa kvalifikoval t. č. okrajni šolski nadzornik pri okrajni učiteljski konferenciji ljubljansko učiteljstvo tako-le: »Ljubljana ima tako izkušeno, razumno in vestno učiteljstvo, da sem prepričan, da se prihodnje šolsko leto z vsem naporom in vso marljivostjo loti svojega težavnega dela, ki ga čaka bodisi pri pouku bodisi pri vzgoji!«*)

Da je ljubljansko učiteljstvo res vredno takega priznanja in s takega mesta, se je pokazalo še posebno lansko in letošnje leto. Lansko leto je sestavilo ljubljansko učiteljstvo podrobne učne načrte za realije in lepapisje na petrazrednih ljudskih šolah. V ta namen je bilo 12 konferencij šolskih voditeljev in 14 konferencij razrednih učiteljev in učiteljic. Pri teh konferencijah so sestavljali minimalne podrobne učne načrte za nazorni nauk, lepapisje in realije ter obravnavali in pretresovali učne slike, ki so jih izdelali posamezni učitelji in učiteljice za omenjene minimalne podrobne učne načrte. Te minimalne podrobne učne načrte je sprejela lanska okrajna učiteljska konferencija in letos jih je pa odobril c. kr. deželni šolski svet. Ker so se za podrobne učne načrte posameznih predmetov izdelale tudi dotične učne slike in ker so izšle te učne slike v posebnih knjigah, se je pomnožilo letos pedagoško slovstvo po marljivosti in zaslugi ljubljanskega učiteljstva kar za pet knjig, ki so veliko pripomogle k napredku ljubljanskega ljudskega šolstva ter delajo čast ljubljanskemu učiteljstvu in posebej pa še onim, ki so sodelovali pri teh knjigah**) in te so:

1. »Učne slike iz nazornega nauka« za I. in II. razred.
2. »Učne slike iz domoznanstva« za III. razred.
3. »Učne slike iz zemljepisja« (Avstrija) za V. razred.
4. »Učne slike iz prirodoslovja« — za III., IV. in V. razred.

5. J. Levčevo »Lepapisje« v 5 razrednih ljudskih šolah.

V delu in korekturi so pa: »Učne slike iz zemljepisja« za IV. razred (Kranjska). »Učne slike iz prirodopisja« za III., IV. in V. razred in »Učne slike iz zgodovine« za III., IV. in V. razred.

To je ogromno delo, ki ga je izvršilo ljubljansko učiteljstvo za napredek ljubljanskega ljudskega šolstva v tako kratkem času. Mogoče, da te »Učne slike« niso popolne, a to nič ne de; prvi poizkus je to na slovenskem pedagoškem polju, in kar je zdaj pomanjkljivega, bomo na podstavi izkušenj pri bodoči izdaji popravili in izpopolnili.

*) Kmalu potem je bil nekdo drugi drugačnega mnenja, zato je pa tudi ljubljansko učiteljstvo o njem drugačnega mnenja! Ss se razumemo!
Uredn.

**) V teh knjigah je natisnjeno samo urednikovo ime. Ali imajo tisti, ki so spisali knjige, toliko malo zaslug, da niso vredna njih imena, da bi bila natisnjena pod dotičnimi učnimi slikami? Kaj naj pomeni to?
Uredn.

Lep napredek za ljubljansko ljudsko šolstvo so tudi hospitacije, ki jih je lansko leto uvedel mestni šolski svet, in lahko trdim, da učitelj pri vsaki hospitaciji več pridobi, kakor če čita ure in ure še tako dobro metodiško knjigo. Nekaj mi pa pri teh hospitacijah vendar ne ugaja, in sicer tisti pristavek v vabilu, ki pravi: »Učiteljstvo naj se udeleži hospitacije polnoštevilno.« Človeku je prirojeno, da vsako delo rajši prostovoljno izvrši, kakor pa, če se sili k temu in posebno še v šoleprostih dneh!*)

To ogromno delo, ki ga je izvršilo ljubljansko učiteljstvo v zadnjem času za napredek ljubljanskega ljudskega šolstva, ima za razvoj šolstva blagodejne posledice, ne pa, žal, za učiteljstvo samo. Ljubljansko učiteljstvo se lahko prispodablja sveči, ki gori in sveti toliko časa, da naposled zaradi pomanjkanja hrane uniči sama sebe. Zavaljo prenapornega dela ljubljansko učiteljstvo duševno in telesno peša in hira, dopusti se množe, suplentov ni na razpolago in če bi slučajno ne imeli radovoljk, bi morali letos med šolskim letom zapreti pet do šest razredov. Učiteljstvo nima za moči, ki jih uporablja in črpa pri svojem trudapolnem delu, nadomestila, ker so njega dohodki premajhni.

Iz tega poročila je razvidno kolikortoliko, da je ljubljansko ljudsko šolstvo napredovalo v zadnjem času v vsakem oziru. — Kaj pa zdaj? — Drugi del današnje teme se glasi: Česa je treba, da bi napredovalo tudi v prihodnje? Rekel sem poprej, da je ljubljansko učiteljstvo zaradi vedno večjega in napornejšega dela popolnoma izmučeno, izžeto in izčrpano do mozga. Kaj pa torej zdaj? Na nasprotju smo! Nazaj ne smemo, naprej ne moremo! In vendar si napredka ljubljanskega ljudskega šolstva brez zdravega učiteljstva niti misliti ne moremo! Vprežena žival, četudi še tako rada teče in vleče tovore, se ti bo zgrudila sredi ceste, če jo boš vedno podil in podil in ji nalagal vedno večje tovore, a ji ne boš privoščil potrebnega počitka in potrebne hrane, da si okrepi in nadomesti izgubljene moči. In prav tako je z nami. Ne kaže drugega, kakor pomagati učiteljstvu in to prav kmalu, ker preti nevarnost, da bi utegnili v prihodnje ljubljansko ljudsko šolstvo nazadovati. Pomagati učiteljstvu pa ni dolžnost samo avtonomnih oblasti, ampak tudi vlade. Vlada je poskrbela in storila potrebne korake, da se naredbenim potom povzdigne ljudsko šolstvo in vlade dolžnost je tudi, da pomaga učiteljstvu do izboljšanja gmotnega stanja, pomaga tudi ljubljanskemu učiteljstvu, ki je njega delovanje imelo blagodejen in vzpodbuden vpliv na vse učiteljstvo na Kranjskem.

Nazaj torej ne smemo in naprej ne moremo in vendar smo vsi tu zbrani odločno za to, da napreduje ljubljansko ljudsko šolstvo tudi v prihodnje. Da se pa to zgodi, se usojam slavni konferenciji predlagati, da uvaža in sprejme te-le predloge:

1. Ker so razmere v kranjskem deželnem zboru take, da ni upati, da bi nam v bližnji bodočnosti deželni zbor povišal plače, zato se visoka vlada naprosi, da naredbenim potom poskrbi učiteljstvu povišanje plač.

2. Svoje dni, ko je bilo ljubljansko učiteljstvo podrejeno mestni upravi, je bilo vse ljubljansko učiteljstvo uvrščeno v prva dva razreda, zaradi znane »lex Šuklje« je pa danes uvrščeno ljubljansko učiteljstvo tudi v III. in celo v IV. plačilni razred. Z ozirom na to, da se v Ljubljani namerša najbolj kvalifikovano učiteljstvo, z ozirom na delavnost

*) Nam vrhutega tudi ne ugaja to, kar smo kritikovali v članku »Hospitacije v Ljubljani«. (Glej 18. štev. 161. in 162.!) O tem poglavju bi lahko povedali še kaj. Toda — o priliki!
Uredn.

Ljubljanskega učiteljstva in z ozirom na neznosno draginjo, ki vlada v Ljubljani ter z ozirom na ogromne stroške, ki jih prispeva ljubljanska občina deželi za ljudsko šolstvo, predlagam, da v statusu kranjskega učiteljstva uvrste vse ljubljansko učiteljstvo v prva dva plačilna razreda, kakor se n. pr. godi že z ljubljanskimi stalnimi kateheti; seveda ne pa na račun učiteljstva na kmetih, ampak s pogojem, da deželni zbor za toliko poviša dotični zaklad, iz katerega dobiva učiteljstvo svoje plače. Mestni šolski svet se pa prosi, da v dosego tega namena stori potrebne korake na merodajnem mestu.

3. Ljubljansko učiteljstvo je zaradi prenapornega dela preutrujeno; zato mu je treba za duševno in telesno okrepčanje med letom večkrat počitka; tega pa nima kar vse prvo polletje, da, skoraj do Velike noči ne; zato se občinski svet naprosi, da nam izposluje na višjem mestu zopet Božične počitnice.*)

4. Šolski voditelji imajo leto za letom več posla, ki ga prenašajo le še z največjo silo. Če pojde tako dalje, bodo morali voditelji zanemarjati ali vodstvo ali šolo ali svojo rodovino ali pa negovanje svojega zdravja. Pa ne eno ne drugo se ne sme. Da se temu odpomore, se mestni šolski svet naprosi, da preskrbi vsakemu vodstvu stalnega suplenta.

5. Pri kvalifikaciji ljubljanskega učiteljstva naj se upošteva tudi njega slabo gmotno stanje, literarno in drugo delovanje posameznikov izven šolskega časa v prid šolstvu, učiteljstvu, kmetijstvu itd.; upoštevajo naj se tudi družinske razmere, dobra volja posameznikov in tudi sodba, ki se je izrekla l. 1895. na tem mestu o marljivosti in sposobnosti ljubljanskega učiteljstva.**)

6. Naučna uprava je prišla do prepričanja, da učenci mnogo več pridobe v šoli, če se kolikor največ ur prenese na dopoldanski pouk, da imajo otroci potem popoldne prosto. Na Nemškem so dokazali, da so tisti otroci, ki so imeli prejšnji popoldan prosto, bili naslednji dan za 50% sposobnejši za pouk kakor oni, ki so imeli prejšnji popoldan pouk. Da je taka uredba pouku le v korist, pove lahko tudi šolsko vodstvo na Barju, ki ima v tem že izkušnjo. Zato predlagam: Mestni šolski svet naj potrebno ukrene, da se s prihodnjim šolskim letom na vseh ljubljanskih šolah, posebno v nižjih razredih, kolikor največ ur prenese na dopoldanski pouk, popoldne pa naj bo prosto.

7. Hospitacije naj bodo prostovoljne.

8. Radovoljke naj bodo za uspehe same odgovorne, ne pa dotični razredni učitelj. Po odredbi deželnega šolskega sveta morajo radovoljke najmanj po 15 ur na teden poučevati, ne pa hospitirati ali imeti le nekake praktične poizkuse. Vse to so opravile že na učiteljsku.

9. Na dveh mestnih osemrazrednicah so nastavljene za višje razrede učne osebe z izpitom za meščanske šole. Poučevati morajo torej tako kakor na meščanskih šolah, a dobe pa plačo ljudskih učiteljev in učiteljic. To ni pravično, da učiteljstvo tako izkoriščajo. Da se temu odpomore, naj mestni šolski svet stori vse potrebne korake, da se ustanovi v Ljubljani čimprej po ena slovenska deška in slovenska dekliška meščanska šola. V ta namen naj poklicani faktorji store potrebne korake, da plače učiteljev in učiteljic prevzame dežela, kakor bo storila tudi za meščansko šolo v Postojni. (Občno odobravanje.)

*) Te počitnice vsem nazaj!

Uredn.

**) Poznamo pa ljudi, ki ne priznavajo drugemu — razen sebi — nobenih zaslug.

Uredn.

Pisarna

za zdravljenje naših bolnih stanovskih, družabnih, uradnih, književnih, narodnostnih in političnih razmer.

XVIII.

Vprašanje: Več let sem nastavljen na enora zrednici. Pred leti se je ustanovila nad eno uro daleč odtod ekskurendna šola, in jaz sem bil dekretovan za tamošnjega učitelja. V dekretu stoji, da je ekskurendna šola del tukajšnje. Ima pa svoj krajni šolski svet. Naveličal sem se ekskurendne šole, ker je zlasti pozimi hoja tja jako mučna in se tudi z nekaterimi ljudmi, ki so prav strupeni klerikalci, bolj slabo razumemo. Zato sem letos odpovedal, da ne bom več hodil ekskurirat prihodnje šolsko leto. Okrajni šolski svet mi je pa odgovoril, da ekskurendne šole ne morem pustiti, ker je ona del materinske šole. Ekskuriranja se morem le tako otresti, če kompetiram drugam. Tega pa ne storim rad, zakaj tukaj sem si vzgojil že precej svojega rodu, ki sem mu ustanovil bralno društvo, in ki me precej posluša. Vprašam torej, ali res ni pomoči, se ekskurendne šole iznebiti? Morebiti bi bilo mogoče na ta način, da bi prosil za dopust ekskuriranja za eno leto, v tem času se morebiti kaj izpremeni.

Inža, šolski vodja.

Odgovor: § 2. zakona z dne 29. aprila 1873., dež. zak. št. 21., za vojvodino Kranjsko se glasi: »Ako so v tej daljavi (po eno uro naokolo in čez pol milje = 4 km daleč do šole) krajne razmere take, da začasno ali stalno dohajanje do šole močno ovirajo ali obtežujejo, naj se izpostavi učitelj tiste šole vsaj ob neugodnejšem letnem času na primerno postajo ali v najskrajnejšem slučaju naj hodi vsak teden dvakrat tja poučevati. Ta ekspoziatura ali ekskurendna šola je obstojni del tiste šole, kjer je dotični učitelj nameščen.«

Iz tega besedila je jasno, da je Tvoja ekspoziatura res obstojni del Tvoje šole in da si dolžan v nji poučevati. Učitelj sploh ne more odpovedati šolski oblasti pouka, izvzemši slučaj, če misli iz učiteljstva izstopiti, ali pa tudi v slučaju dobro organizovanega štrajka.

Ekskurendne šole se morda lahko začasno iznebiš s pomočjo dopusta na podlagi zdravniškega izpričevala, a kakor hitro mine dopust, boš moral zopet v njo.

Za stalno se je moreš iznebiti le s kompetovanjem v drugi kraj, z izstopom iz učiteljstva, z upokojenjem ali pa z ustanovitvijo ekspoziature v samostalno šolo. § 3. preimenovanega zakona namreč pravi: »Kakor hitro pa tisti, ki napravi in vzdržuje tako šolo, zmore tako napravo, naj se napravi namesto te ekspoziature ali ekskurendne šole samostojna šola.«

Ako so okoliščnosti za to akcijo količkaj ugodne, spravi zadevo v tir. Pojde toliko lažje, ker ima ta ekspoziatura že svoj krajni šolski svet in zaradi tega tudi svoj šolski okoliš ali svojo šolsko občino. Dosežena samostojna šola dobi takoj samostalnega učitelja, in Ti si rešen svoje obveznosti do nje.

Pri prihodnji seji dotičnega krajnega šolskega sveta stavi dobro utemeljen predlog. Ako pa naletiš v njem na odpor, sestavi vlogo na okrajni šolski svet, obrazloži v nji davčno moč, občno obrtno pridobnino in sploh gospodarske in gmotne razmere tja všolanih občin. Število otrok, prebivalstva, njegove dušne zmožnosti, komunikacije itd.

Ako vsaj približno dokažeš, da tja všolane občine zmorejo samostojno šolo, mora okrajni šolski svet krajni šolski svet prisiliti, da se ta šola ustanovi.

Učitelj naj se ne čuti pred okrajnim šolskim svetom vedno le podrejenega in ponižnega služabnika, temveč on ga naj v nekaterih in potrebnih slučajih s svojo inteligenco prekaša ter ga naj ume upreči v službo lastne volje in razumnosti. Zakoni mu dajejo v ta namen dovolj opore.

Dohhtar Tepka.

XIX.

Vprašanje: V vas, kjer službujem, prihaja neki tovariš iz sosednje šole poučevati v neko hišo, katere gospodar se jako postavlja.

Dejstvo samo na sebi, da tovariš pridno obiskuje to hišo, kjer poučuje itd., še ni graje vredno in nihče mu ne zavida tega koščka kruha.

Nekolegijalno pa se mi dozdeva njega postopanje, ker ni ta tovariš domačim učiteljem ničesar o tem omenil (vsaj meni ne). Njegova dolžnost bi pač bila, da bi o tem v prvi vrsti domače učitelje obvestil in vprašal, če nimajo oni ničesar proti temu, da on prihaja poučevati v drugo vas to in ono na izrečno željo dotičnega gospodarja.

Prepričan naj bi bil že v naprej, da mu ne bi nihče stopal na prste, — ker vsak ni za vse.

Tako postopanje bi bilo gotovo taktno in nihče bi se ne čutil užaljenega ali zapostavljenega.

Neoporečna resnica pa je, da tako ravnanje nobenemu ni všečno.

Kaj bi rekel n. pr. dotični cenjeni kolega, ako bi v vas, kjer on službuje, prihajal kak tovariš z druge vasi poučevati h kaki družini ter bi njega popolnoma zapostavljal in preziral.

Res, vzvišen je nauk, ki uči: »Česar nočeš, da drugi tebi store, tudi ti drugim ne stori.« Žal, da se malokdo ravna po tem.

Nejček, učitelj.

Odgovor: Vedenje dotičnega tovariša bi se moglo le tedaj netaktno imenovati, če ga z dotično hišo ne vežejo niti rodovinske niti posebne prijateljske vezi.

Dohhtar Rovan.

Ukazi in odredbe šolskih oblastev.

K. k. Landesschulrat
für Krain.

Z. 1851.

Laibach, am 10. Mai 1904.

Auf dem Gebiete des Unterrichtes im Freihandzeichnen machen sich allenthalben Bestrebungen nach Einführung neuer Methoden geltend, welche von der den gegenwärtig vorgeschriebenen Lehrplänen zugrunde liegenden Methode differieren.

Da es nun wünschenswert erscheint, der Lehrerschaft Gelegenheit zur Betätigung in dieser Richtung zu geben, um den Wert der neueren Methoden prüfen und sodann, auf Grund der hiebei gewonnenen Erfahrungen, eventuell an eine Aenderung der bisherigen Lehrpläne schreiten zu können, wird der k. k. Bezirks- (Stadt-) Schulrat in Gemäßheit des M. E. vom 3. Mai 1904, Z. 16.020 ermächtigt, an solchen Schulen, an denen nach der Überzeugung des Bezirksschulinspektors die betreffenden Lehrer sich die notwendige Erfahrung entweder in Fachkursen oder durch Selbststudium erworben haben, innerhalb des in den vorgeschriebenen Lehrplänen dem Zeichnen zugewiesenen Lehrstundenausmaßes versuchsweise auch Übungen im Zeichnen nach einer freieren Methode zu gestatten.

Hiebei kommt neben dem Erinnerungszeichnen, respektive dem Zeichnen aus dem Gedächtnisse vernehmlich das Zeichnen nach der Natur und als besondere Übung das Freiarmzeichnen in Betracht.

Der k. k. Bezirks- (Stadt-) Schulrat wird angewiesen, jene Schulen, denen die in Rede stehende Ermächtigung erteilt wurde, dem Landesschulrate bis Ende August 1904 bekannt zu geben.

Besonders betont sei hiebei nochmals, daß die gedachte Erlaubnis, soll ein mißbräuchliches Vorgehen hintangehalten werden, nur vollends vertrauenswürdigen Lehrpersonen erteilt werden darf.

Die k. k. Bezirksschulinspektoren werden bei der Inspektion einer Schule, rücksichtlich welcher eine solche Ermächtigung erteilt wurde, dem Betriebe des Zeichenunterrichtes ihre besondere Aufmerksamkeit zuzuwenden haben.

Auf Grund der gemachten Wahrnehmungen ist nach Ablauf des Schuljahres 1905/6 ein eingehender Bericht über die in dieser Richtung gewonnenen Erfahrungen anher zu erstatten.

Hievon wird der k. k. Bezirks- (Stadt-) Schulrat zur weiteren Veranlassung mit dem Auftrage in Kenntnis gesetzt, das Stigmenzeichnen, falls dies nicht bereits geschehen sein sollte, vom Beginne des Schuljahres 1904/5 angefangen, an allen Schulen des dortigen Bezirks unbedingt und ausnahmslos abzuschaffen.

Für den k. k. Landespräsidenten:
Schaffgotsch m/p.

Dopisi.

Kranjsko.

Učiteljska petindvajsetletnica. Dne 30. junija so praznovali v Ljubljani učiteljski abiturijenti iz leta 1879. svojo službeno 25letnico, ki se je je udeležilo sedem tovarišev; odsotna sta bila dva, eden zaradi bolezni, drugi pa zaradi oddaljenosti; prvi je pozdravil jubilate in opravičil svojo odsotnost pismenim, drugi pa brzobjavnim potom. Slavnost se je izvršila nepričakovano sijajno. Iz skromnega prijateljskega sestanka se je razvilo pravo učiteljsko slavje. Jubilanti so dobili iz raznih krajev slovenske domovine in celo iz daljne Srbije več pismenih in brzobjavnih čestitk. Skromno omizje, ki je štel izpočetka sedem članov, je tekom popoldneva vedno naraščalo ter naraslo do blizu 50 članov. Poleg prijateljev in tovarišev iz Ljubljane in s kmetov so prihiteli k slavlju tudi nekdanji sošolci, ki so pa že tekom študij ostavili učiteljišče, in sicer gg. Ignacij Borštnik, gledališki igravec iz Zagreba, Fran Stelè iz Kamnika in uradnik banke Slavije g. Avguštin Stamecar. Navdušenje je bilo res veliko. K temu so največ pripomogli gg. pevci: A. Stefančič, Fr. Stelè, A. Stamecar, Janko Žirovnik, A. Likožar in drugi. To je bil res krasen dan, ki bo jubilentom in vsem prisotnim ostal dolgo časa v spominu. Pa tudi navdušenih napitnic ni manjkalo. Prireditelj sestanka, nadučitelj Jakob Dimnik, pozdravi najprvo svoje sošolce, potem nazdravlja vsem prijateljem in tovarišem, ki so se udeležili slavnosti in končno se pa spominja tovarišev, ki jih je že smrtna kosa pokosila ter jih položila v grob. G. tovariš Juraj Režek napije v daljšem govoru jubilentom, želeč vsem, da bi jim bila dana prilika, praznovati tudi 50letnico. In tako nadalje

so se vrstili govori in petje toliko časa, da je prišel čas odhoda.

Jubilanti so pozdravili pismenim potom g. deželnega šolskega nadzornika Frančiška Levca, gosp. župana Ivana Hribarja, g. urednika E. Gangla, gosp. župnika Ivana Vrhovnika, g. prof. Jos. Klemenčiča, gosp. ravnatelja A. Črničevca in odsotna dva tovariša. V spomin na ta veseli dan so se dali jublanti tudi skupno fotografovati in sklenili, da se snidejo zopet dne 3. avgusta letos ter izlete z vlakom, ki odhaja ob 7. uri zjutraj iz Ljubljane, do Javornika, mimo Dobrave in skozi Vintgar v Gorje, kjer bo v Žumrovi restavraciji skupni obed. — Popoldne izlet na Bled in zvečer pa domov. Tega izleta se bodo udeležili tudi vsi zgoraj imenovani pevci in pa večina prijateljev, ki so se udeležili našega slavlja. Umevno je ob sebi, da nam bo vsak tovariš in prijatelj na ta izlet dobrodošel.

Upamo, da bo to zopet lep učiteljski dan, na katerem bomo poživljali svoje utrujene živce z lepim petjem in navdušenimi napitnicami. Navdušenje bo pa toliko večje, čim več se bo nas zbralo na tem izletu. Torej, prijatelji in tovariši, na svidenje dne 3. avgusta v Vintgarju.

K sklepu moramo tudi omeniti, da smo bili ta dan v Mrakovi gostilnici pri »Levu« izvrstno postreženi ter priporočamo to gostilnico učitelstvu kar najtopleje. Gostilničar je tudi naročnik »Tovarišev« in »Zvončkov«. Ljubljansko učitelstvo se shaja v tej gostilnici redno vsako sredo zvečer.

Okrajna učiteljska skupščina za krški okraj se je vršila pod predsedstvom nadzornika Stiasnega dne 22. junija v Krškem. Za svojega namestnika je imenoval predsednik g. ravnatelja Lapajneto, za zapisnikarja sta fungirala nadučitelj Ivan Demšar in učiteljica Emilija Ažmanova, za verifikatorja pa nadučitelj Ivan Benedičič in učiteljica Ana Zevnikova. G. nadzornik je povedal, da se je zmanjšala odstotna mera nerednega šol. obiska (od 8,2% do 1,05%). V zadnjih letih so prejele šole učil v vrednosti nad 6000 K. Lokalne učit. knjižnice so se izdatno pomnožile (4039 knjig). Šolarske knjižnice štejejo 3543 številke. — Splošno je ugajal nastop učiteljice Pavline Zirerjeve. Referenta sta bila nadučitelj Lj. Fettich-Frankheim in nadučitelj Lunaček (o učnem načrtu za deške ponavljalne šole), referentinji pa učiteljici Ana Harbichova in Ivana Simončičeva (o enakem načrtu za dekliške ponavljalne šole). Po živahni debati so bili sprejeti referati. Učitelj Ivan Magerle je predaval o dobri podlagi za spise, nadučitelj Ivan Malnarič pa o tem, kako napravimo pouk v ponavljalnicah interesanten in praktičen. — Okr. učit. knjižnica ima 1774 del v 2798 zvezkih, dohodkov je imela 550 K, izdatkov 510 K 24 h. — V dež. učit. skupščino sta odposlana nadučitelja A. Lunaček in Fr. Rant, zastopnik učitelstva v okr. šol. svetu pa je nadučitelj Ivan Malnarič.

Iz Bele Krajine nam poročajo: Letošnja okrajna učiteljska konferencija se je vršila v Črnomlju dne 30. rožnika točno ob 9. uri zjutraj po običajnem vzporedju. Konferenciji je prisostvoval tudi c. kr. okr. glavar Viktor Parma. Brzjavno je pozdravil učitelstvo gospod ravnatelj Jeršinovic. Gospod c. kr. okr. šolski nadzornik Josip Turk otvori konferencijo, pozdravi zbrano učitelstvo in imenuje svojim namestnikom g. nadučitelja Frana Šetino. Zapisnikarjem se izvoli gospodična Koncilijska in gospod Kadunc. G. R. Schiller, učitelj v Črnomlju, je praktično nastopil in pohvalno obravnaval z učenci IV. razreda »Žolno« po bijologični metodi. Gospodična

učiteljica A. Fabijan in g. nadučitelj M. Bartel sta prebrala podrobni učni načrt, prva za dekliško, drugi za deško ponavljavno šolo. Naslednjo točko je tvorilo strokovno sestavljeno poročilo g. nadzornika. Gospod nadzornik je podal učitelstvu jasno in temeljito sestavljeno navodilo k pouku za vse učne predmete ter priporočil za dotični predmet tudi najnovejša dela. V knjižnični odbor so bili per acclamationem izvoljeni gg. F. Šetina, R. Schiller, M. Dolenc in gdč. A. Praprotnikova. Istotako so bili izvoljeni v stalni odbor gg. Fr. Šetina, M. Bartel, Fr. Lovšin in gospa Megušarjeva. Nato je gospod nadzornik sklenil konferencijo s trikratnim »Živio« na presvetlega cesarja. Po končani konferenciji je bil skupni obed v hotelu »Grad«. Živahno veselje pa je priklopelo do vrhunca pri kupici naravnega belokranjskega vina v kleti gostilnice Šprajcerjeve, kamor se je zbralo učitelstvo pred odhodom. Z veselo zavestjo, da so bili vsi naskoki srečno odbiti, da je storil vsak svojo dolžnost in da ni niden tovarišev podlegel pod težkim jarmom bede, boja in dela, smo se razšli na vse vetrove lepe Bele Krajine, da takoj drugi dan zopet sejemo v mlada srca plodonosno seme omike in narodnega napredka.

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Iz društva za zgradbo učiteljskega konvikta. Odbor je imel dne 28. junija svojo tretjo sejo. G. predsednik Jakob Furlan naznani, da je imel »koncertni odsek« že tri posvetovanja. Na predlog tajnika g. J. Režka sklene odbor, naprositi okrajna učiteljska društva, da ob katerikoli priliki pobere letnino od članov, zakaj pravi član je le tisti učitelj, oziroma učiteljica, ki plača na leto 2 K. Odbor je nadalje sklenil, da pismenim potom povabi štajersko in goriško deželno učiteljsko zvezo ter volosko in koprsko učiteljsko društvo, da se združijo v »Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta« s kranjskimi tovariši, ne oziraje se na 20.000 K, ki jih je že kranjsko učitelstvo nabralo, seveda pa pod pogojem, da uprizori glede nabiranja denarja za konvikt štajersko, goriško in istrsko učitelstvo prav tako agitacijo kakor kranjsko učitelstvo. Odbor stoji na stališču, da pridemo z združenimi močmi prej do zgradbe, kakor pa samo kranjsko učitelstvo, čeprav ima to že 20.000 K zgradbenega kapitala.*) Društveni blagajnik pravi, da je »kolekto poštnih znamk« razposlal tudi na Štajersko in na Primorsko, in sicer v vsak okraj po dve kolekti.

—nn—

Občni zbor »Narodne Šole« in »Vdovskega učiteljskega društva« bo dne 12. septembra, in sicer letos v telovadnici I. mestne šole v Komenskega ulicah.

Hranilnica in posojilnica „Učiteljskega konvikta“. Odbora »Narodne Šole« in »Vdovskega učiteljskega društva« sta sklenila, da pristopita k hranilnici vsak s štirimi deleži po 50 K. Vivat sequens!

Štajersko.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo je praznovalo dne 12. m. m. svojo tridesetletnico. Dasiravno nam je neugodno vreme potegnilo prav debelo črto čez naš načrt ter nam onemogočilo izlet na Rogaško goro in priklenilo na dom marsikaterega ljubega gosta, se je završila slavnost vendar častno in v občo zadovoljnost. Ob poldvanajstih smo se zbrali v lepo okrašeni šolski sobi pri Sv. Križu domalega vsi člani domačega društva, trije zastopniki celjsko-laškega društva in nekateri gostje iz domačih okrajev.

*) Tako je prav! Prepričani smo, da se bodo tudi izvenkranjski tovariši poprijeli z vso vnemo nabiranja denarnih prispevkov za skupni učiteljski konvikt. Imenovana društva naj takoj ukrenejo vse potrebno, da pridemo čimprej do smotra!

Uredn.

Predsrednik presrečno pozdravi vse navzoče, posebno Celjane ter otvori zborovanje s trikratnim »Slava« na cesarja. Potem prečita došle brzojavne in pismene pozdrave ter odda besedo slavnostnemu govorniku, tovarišu Ferlincu. Ta nam očrta z jasno in jedrnatno besedo, kako so politične razmere primorale našo državo k sedanjemu šolskemu zakonu, ki je odmeril učiteljstvu važno in precej visoko stopnjo v socialnem življenju, kako je isto takoj spoznalo svojo nalogo in iskalo pomoči v združenju, v učiteljskih društvih. Ko je potem še pojasnil, kdo je ustanovil naše društvo ter dokazal, da je isto vedno izpolnjevalo svojo nalogo in si s svojim delovanjem pridobilo poseben ugled v naši organizaciji, je zaključil svoj govor, izrazujoč z vznesenimi besedami nado, da se morajo tudi nam vremena zjasniti. Glasna pohvala je pričala, da je g. govornik zadel pravo struno.

Nato povzame besedo gospod predsednik ter naglaša z ozirom na predgovornikova izvajanja, da moramo biti hvaležni onim, ki so nam tako zgodaj osnovali naše prepotrebno društvo in ga ves čas njegovega obstanka vestno podpirali in predlaga, da se imenujeta naša prvoborilca gg. Matija Šumer in Simon Škrabl za častna člana našega društva. Predlog se je sprejel z velikim navdušenjem, nakar sta se slavljencema izročili krasni diplomi. Ginjenim srcem se zahvalita odlikovana za izkazano čast, in predsednik zaključi to pomenljivo zborovanje.

Ob dveh popoldne smo se zbrali v prijazni Ogrizkovi gostilnici na Slatini kjer so nam prav dobro postregli. Izrekla se je marsikatera napitnica in z velikim navdušenjem so se dražbale srečke »Lehrerhaus-Vereine« na Dunaju. Za 5 srečk smo izkupili 43 K, tako da je za rezervni fond »Zaveze« preostalo 38 K.

Zares, naša stanovska vzajemnost je imela ta dan veliko slavlje, ki bo ostalo gotovo vsakemu udeležencu še dolgo v spominu.

Opomba. Tudi od urednika, tovariša Gangla, je došel brzojavni pozdrav, a šele drugi dan, ker ga je nevihta držala.

Diplomi je krasno izvršila tvrdka Bonačeva v Ljubljani.

Učiteljsko društvo za ljutomerski okraj je zborovalo dne 23. junija v Radincih. Obisk je bil jako dober ker se je udeležilo zborovanja mnogo tovarišev in tovarišic iz gornje-radgonskega okraja. Po običajnem pozdravu podeli g. predsednik besedo g. Čehu, da razpravlja o prvem vprašanju (»Preiskovanje duševnega obzorja učencev prvoletnikov«) letošnje uradne konference. G. govornik naznani, da bo pri uradni konferenci razpravljal o tem vprašanju g. ravnatelj Schreiner iz Maribora. O drugem vprašanju, (»Kako naj se obravnava prirodoznanstvo, da bo na korist bodočemu kmetijskemu poklicu učencev?« — Ali se naj ustanavljajo kmet. nadaljevalni tečaji na tuokrajnih šolah?) je govoril g. Pušenjak. Debata o tem predmetu je bila jako živahna ter se je navedlo mnogo razlogov, ki govore za ustanovitev nadaljevalnih slučajev, a tudi mnogo takih, ki govore zoper ustanovitev. Tudi o tretjem vprašanju »Kakšen bodi pouk v ženskih ročnih delih, da bo ljudstvo bolj zanimalo?« se je razvila prav živahna debata. Gospodična Petovarjeva iz Kaple je podala o tem predmetu prav praktičnih navodil, kako postopati učiteljicam ročnih del, da bo za ta predmet več zanimanja med prebivalstvom. — Sklene se pri uradni konferenci predlagati, da se tudi v šolah na kmetih uvedejo vročinske počitnice,* da se za prihodnjo konferenco da le eno vprašanje na dnevni red, ki ga potem učiteljstvo lahko temeljito obravnava; naj se učiteljstvo odveže obveznosti izdelovanja nalog za uradne konference, ki se popravljajo kakor naloge učencev, kar je poniževalno za nas, ki zmo morali napraviti izpit zrelosti in usposobljenosti; sklene se tudi predlagati, naj se tečaji na viničarski šoli, ki se jih udeležuje učiteljstvo, ne opuste.

Šentlenartsko učit. društvo je zborovalo dne 3. t. m. pri Sv. Lenartu v Slov. gor. Najprej pozdravi g. predsednik

*) Saj ima v 16. šte. našega lista citirani ministrski odlok vendar veljavo za Štajersko! Ni torej treba ničesar predlagati. Uporabljajte le to, kar že imate in kar smete.

Uredn.

navzoče, zatem pa prečita dopis g. Mocherja, nadučitelja pri Sv. Lenartu, ki javlja svoj izstop iz društva in odložitev mandata zastopnika učiteljstva v okr. šol. svetu. Izstop, odnosno odstop se vzame na znanje. — G. Klemenčič poroča o »Zavezinem« zborovanju. Iz istega je posneti, da je društvo pomotoma naredilo pri »Zavezini« blagajni nekaj dolga, ki se bo prej ko prej poravnal. Delegatoma se izreče zahvala za njih trud ter se jima odkáže po 10 K kot potnina. Nato poda g. Klemenčič nekaj navodil o osnovi nadaljevalnih tečajev. Poročevalec poudarja, da je treba kmeta dovesti do spoznanja, da mu manjka stanovske izobrazbe. Kmet naj spozna, da ni dovolj, če dela samo roka, delati mora tudi razum. Povej mu, da nazaduje le zaradi neizobrazbe. Če država in dežela noče pomagati kmetu tako kakor bi morala, stopi ti, ljudski učitelj, kot prijatelj kmeta med ljudstvo ter ga poučuj. Siri med ljudstvom časopis »Kmetovalec«. Pri izbiranju podlog za cepljenje ameriških trt ga opozarjaj n. pr. da ni vseeno, če vzameš solonis, riparia portalis ali kako drugo ameriško trto. Treba ga je na odpornost raznih podlog opozoriti. Dokaži mu, da raznim vrstam podlog ne ugaja ista kakovost zemlje.

Opozori nadalje kmeta na kemična preizkuševališča v Ljubnem, Gradcu in Mariboru. Tja naj pošlje 1—2 kg zemlje, da jo tam preiščejo ter mu naznani, kakšnega in koliko gnoja te ali one vrste potrebuje njegova zemlja. — Podana slika v izberi ameriških podlog je le majhna točka iz učnega načrta nadaljevalnih tečajev. Končno opozarja g. Klemenčič cenjene tovarišice, naj bi tudi one prirejale shode za gospodinje in matere ter bi iste poučevale o vzornem gospodinjstvu in o pravilni reji in odgoji otrok.

Drugi poročevalec g. L. Sijanec, je predaval o napakah in nedostatkih tiskovin, ki jih rabi učitelj v ljudski šoli. Tozadevni predlog bo stavilo naše učiteljsko društvo pri letošnji uradni konferenci. Obenem se obračamo do mariborskega in slovenjebistriškega učiteljskega društva s prošnjo, da p. n. društveniki podpirajo imenovani predlog, da bo to že sila staro vprašanje enkrat rešeno ter dobimo priročne in dobre tiskovine. — Pri tej priliki se bo tudi vprašalo, ali je še veljaven odlok glede vročinskih počitnic ali ne.

Na predlog gosp. Blenka bo prihodnje zborovanje pri Sv. Trojici dne 11. avgusta t. l. Poročevalca: gg. Krajnc in Maurič. Pevska vaja ob 10. uri.

Književnost in umetnost.

60 letnico obhaja pesnik Simon Gregorčič dne 15. oktobra letošnjega leta. Gregorčič je bil rojen dne 15. oktobra 1844. na Vrsnem, v gorski vasi pod Krnom. Letos pa obhaja tudi štiridesetletnico svojega književnega delovanja.

Vega. Stotnik Fridolin Kaučič je priobčil v listu »Armeezeitung« članek »Vega als Geschützkonstrukteur«. Ta članek priobčuje sedaj v ruskem prevodu petrogradski list »Artillerijskij žurnal«.

Vestnik.

Učiteljski konvikt. Gdč. Marija Šušteršič, učiteljica v Hotederšici, na knj. kr. podr. šte. 288 nabrala 12 K.

Kolekta poštnih znamk za učiteljski konvikt. Eppur si mouve! Napredni štajerski tovariši in tovarišice so že začeli nabirati doneskov za konvikt. Iz gornjegrajskega okraja sta došli blagajniku J. Dimniku že dve kolekti poštnih znamk, vredni 22.9 K s pristavkom: »To je prvi donesek gornjegrajskega učiteljskega društva«. Iz tega smemo sklepati, da bo vrlo učiteljstvo gornjegrajskega okraja nadaljevalo započeto delo. Tako je prav! Čim več se bo nas zbralo okoli »Društva za zgradbo učiteljskega konvikta«, tem preje bo stal naš konvikt v sredini Slovenije, kateri bo pričal potomcem, da smo se zavedali svojega zvanja in sicer ne

samo kot učitelj, ampak tudi kot vzgojitelj svoje dece. In nas vseh dolžnost je, da vzgojimo svojo deco stanu primerno, da ne bodo naši nasprotniki s prstom kazali nanjo. Znani pedagog piše: »Učitelj, kateri najvestneje in najnatančneje izpolnjuje svoje dolžnosti v šoli, če pa zanemarija vzgojo svojih otrok, je najslabši učitelj«. Ker pa zaradi slabih plač posamezniki ne moremo pošiljati svoje dece v mesto v šolo, zato združimo svoje moči v ta namen v »Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta.«

Tretja kolekta poštinih znamk je prišla izpolnjena iz ljutomerskega okraja; ena je pa še napovedana. Tudi iz laškega okraja je že došla ena kolekta, katera pa ni popolnoma izpolnjena, zato jo je blagajnik vrnil v okraj, da se popolni. Le naprej na delo za naš konvikt po geslu: »Vsi za enega in eden za vse!« Deželne meje nas ne smejo ločiti! Vsi, ki smo združeni v naši »Zavezi«, smo ena sama družina, katera naj sedi okoli ene same mize pri delu in jelu.

—mn—

Osebnosti na Kranjskem. Kranjski dež. šol. svet je imenoval provizornega učitelja v Radečah Viktorja Jamška definitivnim istotam. Nadučitelj na Rakeku Janko Jeglič pride na II. mestno deško šolo v Ljubljano. Premješeni so Ferdinand Reininger iz Drage v Zgornjo Sušico, Anton Tratnik iz Godoviča v Postojno, Franciška Mikec iz Banjalohe v Dragatuš, Olga Kobau iz Kostanjevice v Ljubljano in Amalija Kobau iz Velike Doline v Kostanjevico.

Slovenski visokošolci na delu. Po slovenskih listih čitamo oklic dijaškega ferialnega društva »Prosvete«. V tem oklicu je obrazložen tudi program, ki nameravajo po njem za narodovo blaginjo zavzeti visokošolci uporabiti počitniški čas. — Delovanje naj obstoja pred vsem v tem: 1.) da si nabavi društvo potrebno strokovno literaturo poljudnega dela in s tem poda članom priliko, da isto prešudirajo; 2.) da posluje odsek za dijaško samopomoč, ki obstoja največ v tem, da se pospešuje naraščaj slovenskega dijaštva in daje pojasnila glede študij in podpor; 3.) da začne društvo v zvezi s ferialnimi društvi »Adrija«, »Bodočnost« in »Korotan« samostojno narodno statistiko slovenskih manjšin; 4.) da izda v isti zvezi vseslovenski kolek v prid obrambnim društvom in prevzame tozadevno agitacijo in razpečevanje; 5.) da se vrše priprave za sistematična predavanja tako med ljudstvom kakor tudi med dijaštvom; 6.) da nabiramo knjige, jih sortiramo po provizoričnem vodniku in ustanavljamo male potujoče knjižnice; 7.) da zbiramo nove in stare narodne in gospodarske liste ter jih širimo med narod; 8.) da se pospešuje prirejanje narodnih vesellic in zabav kot jako dobro vzgojevalno sredstvo, osobito v narodno eksponiranih krajih. — Tak program je jako lep, in delu po takem načrtu želimo najlepšega uspeha!

Ljubljanske šole bodo končale letošnje šolsko leto dne 14. julija.

Štiri milijone hroščev so nabrali letos v štirih okrajih na severnem Češkem. Na vsak liter gre 370 hroščev.

Na vsem svetu je 820 tisoč kilometrov železnice, od katerih ima Evropa 300.000.

Listnica uredništva.

Da bo tudi med velikimi šolskimi počitki red v dostavljanju poštinih pošiljatev, prosimo vljudo cenjene sotravnike, naj naslavlajo pisma do 1. avgusta na naše uredništvo v Ljubljano (Grad Tivoli), od 1. avgusta do 8. septembra v Metliko (Dolenjsko), potem pa zopet v Idrijo.

„Učiteljski Tovariš“ izhaja 1., 10. in 20. dne vsakega meseca ter stoji vse leto 8 K, pol leta 4 K, četrta leta 2 K. Spisi naj se blagovolijo pošiljati samo pod naslovom: Uredništvo „Učiteljskega Tovarša“ v Idriji. Naročnino pa prejema gosp. Francišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljate naj se pošiljajo franko. — Oznanila in poslanice se računajo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{3}$ strani 10 K, $\frac{1}{4}$ strani 8 K, $\frac{1}{8}$ strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavljanje po dogovoru. Priloge poleg poštne 6 K.

Izdajatelj in odgovorni urednik Radivoj Koréne. — Last in založba „Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev“. Tiska „Narodna tiskarna“ v Ljubljani.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1282.

Kranjsko.

Na enorazrednici na Ubelskem je učno mesto popolniti. Prošnje so vlagati semkaj do konca julija 1904. C. kr. okrajni šolski svet v Postojni, dne 30. junija 1904.

Št. 1285.

Na enorazrednici na Ostrožnem brdu je učno mesto stalno popolniti. Prošnje so predpisanim potom vlagati semkaj do dne 1. avgusta 1904. C. kr. okrajni šolski svet v Postojni, dne 30. junija 1904.

Št. 1000.

Na enorazrednici v Godoviču je izpraznjeno učno mesto popolniti. Prošnje so predpisanim potom vlagati semkaj do dne 30. julija 1904. C. kr. okr. šolski svet v Logatcu, dne 29. junija 1904.

Št. 1014.

Na dvorazrednici na Rakeku je popolniti nadučiteljsko mesto. Prošnje so predpisanim potom vlagati semkaj do dne 20. julija. C. kr. okr. šolski svet v Logatcu, dne 2. julija 1904.

Št. 1235.

V krškem okraju se zopet razpisuje po eno novo učno mesto na štirirazrednici v Kostanjevici in na trirazrednici v Veliki Dolini in nadučiteljska služba na dvorazrednici v Čatežu v stalno, oz. začasno nameščenje. Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj po predpisanem potu do 14. julija t. l. C. kr. okrajni šolski svet v Krškem, dne 29. junija 1904.

Št. 1096.

Na enorazredni ljudski šoli v Dragi je stalno, oziroma začasno popolniti mesto učitelja-voditelja. Prošnje je vlagati do 25. julija t. l. C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju, dne 30. junija 1904.

Št. 1097.

Na dvorazredni ljudski šoli v Banja loki je popolniti stalno, oziroma začasno izpraznjeno učno mesto. C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju, dne 30. junija 1904.

„Zvezi slov. štaj. učiteljev in učiteljic“

nujno svetujem v svojem in v imenu mnogih tovarišev, da skliče na 7. dan avgusta

občni zbor v Maribor.

Glavna točka tega zborovanja naj bi bila: O d p r a v a III. plačilnega razreda. Na ta shod naj bi se osebno povabili tudi vsi naši državni in deželni poslanci, da slišijo naše mnenje in nam morebiti pojasnijo, česa se nam je nadejati.

Neobhodno potrebno je, da se začne pri nas živahna akcija v ta namen, a treba je tudi navodil, kako jo je izvršiti. Če ničesar ne storimo, tudi ničesar ne doženemo.

Reberničar.

